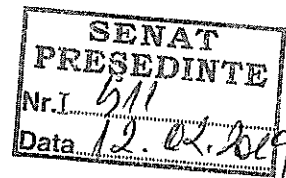

romania2019.eu

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.127A/2019

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 989 / 12 FEB 2019

Domnului
CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

În conformitate cu dispozițiile art.50 teza a doua din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă informăm, că, urmare a pronunțării Încheierii din data de 12 februarie 2019, Curtea Constituțională a dispus preschimbarea termenului de judecată în dosarul nr.127A/2019, de la data de 6 martie 2019 la data de 27 februarie 2019.

Menționăm că termenul de comunicare a punctelor de vedere a rămas neschimbat.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

Prof. univ. dr. VALER DORNEANU

2 141
17.01.2019

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 385 / 17 JAN 2019

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
302 18.01.2019

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.127A/2019

Domnului
CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea de neconstituționalitate formulată de Președintele României asupra Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative în materie electorală.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 21 februarie 2019 (inclusiv în format electronic la adresa de mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 6 martie 2019.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

Prof. univ. dr. VALER DORNEANU

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, ianuarie 2019

Domnului VALER DORNEANU**PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE**

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE**asupra****Legii pentru modificarea și completarea
unor acte normative în materie electorală**

Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative în materie electorală a fost transmisă de Parlament spre promulgare Președintelui României în data de 29 decembrie 2018. Prin conținutul normativ, unele dispoziții sunt contrare prevederilor constituționale și jurisprudenței instanței de contencios constituțional, pentru motivele prezentate în cele ce urmează.

- I. Art. II pct. 4 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (4) și alin. (5), art. 2 alin. (1), art. 61 alin. (1), art. 80, art. 81, art. 90, art. 95 alin. (3), art. 120 alin. (1), art. 147 alin. (4), precum și art. 151 alin. (3) din Constituție**

Astfel, la art. II pct. 4 din legea dedusă controlului de constituționalitate - ce introduce un nou alineat, alin. (11) la art. 5 din Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European - se prevede că: „*Pentru a asigura respectarea prevederilor prezentului articol în ziua de referință nu se pot organiza alte tipuri de alegeri și nici referendumuri la nivel național sau local.*”

A. În ceea ce privește organizarea referendumului național

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea fundamentală, referendumul reprezintă modalitatea prin care poporul român exercită în mod direct suveranitatea națională, constituind un mecanism eficient de manifestare a democrației directe. Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, consultarea poporului prin referendum național, ca modalitate de exprimare a suveranității, se realizează prin trei tipuri de referendum național, și anume, cel inițiat de Președintele României asupra unor probleme de interes național, prevăzut de art. 90 din Constituție, cel organizat cu privire la demiterea Președintelui României în cadrul procedurii reglementate în art. 95 din Legea fundamentală și cel prin care se aprobă revizuirea Constituției, conform art. 151 alin. (3) din Legea fundamentală. Totodată, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, în condițiile Legii nr. 3/2000 se poate organiza și desfășura și referendum local asupra unor probleme de interes deosebit pentru unitățile administrativ-teritoriale.

Desigur, autoritatea legiuitoare este liberă să opteze pentru orice soluție legislativă în materie referendară, însă fără a interfera cu competențele celorlalte autorități publice în acest domeniu, precum și fără a le modifica statutul constituțional ori atribuțiile prevăzute în Legea fundamentală. Or, norma prin care se interzice organizarea de referendumuri la aceeași dată cu data desfășurării alegerilor pentru Parlamentul European afectează norme și principii constituționale pentru motivele pe care le vom expune în continuare.

1. Referendumul cu privire la probleme de interes național

Art. 90 din Constituție prevede: „*Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.*” Acest text stabilește competența exclusivă a Președintelui României în materia referendumului cu privire la probleme de interes național, chiar dacă consultarea Parlamentului este obligatorie, în sensul că ea trebuie realizată, dar Președintele are libertatea deciziei. Numai Președintele României are dreptul de a decide care sunt problemele de interes național și, în cadrul acestora, de a stabili, prin decret, problema ce constituie obiectul referendumului și data desfășurării acestuia, potrivit Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.

Acest drept exclusiv al Președintelui României își găsește suportul în dispozițiile constituționale ale art. 80 referitor la „Rolul Președintelui”, ale art. 2 alin. (1) potrivit căruia *„Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, [...], precum și prin referendum”*, ale art. 81 alin. (2) referitor la legitimitatea electorală egală a Președintelui României cu legitimitatea Parlamentului și ale art. 1 alin. (4), care stabilește că *„Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale”*.

Intenția autorității legiuitoare de a interzice organizarea de referendumuri la aceeași dată cu data desfășurării alegerilor pentru Parlamentul European a fost exprimată de-a lungul timpului prin mai multe inițiative legislative de modificare a Legii nr. 3/2000, de fiecare dată Curtea Constituțională invalidând această soluție legislativă. Astfel, prin Decizia nr. 147/2007 Curtea Constituțională, prin raportare la prevederile constituționale ale art. 90 și ale art. 95 alin. (3) a statuat că: *„Din analiza celor două texte constituționale rezultă că referendumul se poate desfășura oricând în cursul anului, dacă Parlamentul a fost consultat sau a aprobat propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României. Așadar, potrivit Constituției, nu există nicio altă condiție care să interzică organizarea și desfășurarea referendumului simultan cu alegerile prezidențiale, parlamentare, locale sau alegerile pentru Parlamentul European ori într-un anumit interval de timp anterior sau posterior alegerilor menționate. Ca atare, acolo unde legea nu distinge, nici interpretul nu poate să o facă (Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus). În consecință, condițiile stabilite de legiuitor pentru desfășurarea referendumului prin legea criticată adaugă la prevederile Constituției, ceea ce determină neconstituționalitatea acestora.*

De altfel, aceste exigențe extraconstituționale cuprinse în lege împiedică organizarea oricărui referendum, în condițiile în care practic, în România, s-ar putea să se desfășoare alegeri în fiecare an, ceea ce, așa cum s-a arătat, contravine art. 2 alin. (1) din Constituție. Mai mult, în condițiile în care legea se referă la alegerile locale, fără a preciza dacă este vorba de alegeri generale sau parțiale, este cunoscut faptul că acestea din urmă pot avea loc în fiecare lună a anului. În consecință, suprimarea referendumului prin obstacole stabilite de lege reprezintă un alt argument pe care se întemeiază constatarea că pct. 1 al articolului unic din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este neconstituțional. De asemenea, se constată că aceste dispoziții din legea criticată pot genera blocaje constituționale, data alegerilor devenind dependentă de data desfășurării referendumului.”

Aceste considerente au fost reluate și în Decizia Curții Constituționale nr. 355/2007, precum și în Decizia nr. 1218/2008.

Față de cele de mai sus, soluția legislativă cuprinsă în art. II pct. 4 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (4), art. 2 alin. (1), art. 80, art. 81, art. 90. Totodată, norma criticată este contrară celor statuate constant în jurisprudența Curții Constituționale și în acest mod, contravine și art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală referitor la efectul deciziilor Curții Constituționale, care sunt general obligatorii de la data publicării în Monitorul Oficial.

2. Referendumul privind demiterea Președintelui României

Potrivit art. 95 alin. (3) din Constituție: *„Dacă propunerea de suspendare este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui”*.

Așa cum rezultă din jurisprudența constituțională indicată la punctul anterior (Decizia nr. 147/2007 și Decizia nr. 1218/2008), acest tip de referendum se poate desfășura oricând în cursul anului, dacă Parlamentul a aprobat propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, Curtea Constituțională reținând că în Constituție nu există nicio altă condiție care să interzică organizarea și desfășurarea referendumului simultan cu alegerile prezidențiale, parlamentare, locale sau alegerile pentru Parlamentul European ori într-un anumit interval de timp anterior sau posterior alegerilor menționate.

Față de cele de mai sus, soluția legislativă cuprinsă în art. II pct. 4 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 2 alin. (1), art. 95 alin. (3), precum și art. 147 alin. (4) din Constituție.

3. Referendumul privind revizuirea Constituției

Potrivit art. 151 alin. (3) din Constituție: *„Revizuirea este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire.”*

Prin Decizia nr. 612/2017, Curtea Constituțională a reținut că: *„pentru coerența procedurii este rațional ca aceeași autoritate care inițiază organizarea referendumului să fie și cea care stabilește data și obiectul referendumului”*. Totodată, prin această decizie Curtea a statuat că: *„în vederea asigurării unui mecanism procedural complet, care să confere eficacitate demersului legislativ de adoptare a legii de revizuire, incluzând și reglementarea etapei finale a acestuia, Parlamentul este îndreptățit să stabilească, printr-o lege distinctă, data referendumului, fixând astfel în timp momentul la care legea pe care a adoptat-o va*

fi supusă aprobării populare”. Diferențierea realizată de Legea nr. 3/2000 în privința celor trei tipuri ale referendumului în legătură cu data referendumului se raportează în mod direct la competența autorității îndreptățite să declanșeze un anumit tip de referendum.

Ulterior, prin Decizia nr. 47/2018 Curtea a stabilit că: *„în virtutea rolului constituțional al fiecărei autorități în declanșarea diverselor tipuri de referendum, stabilirea datei la care acesta urmează să aibă loc se face în mod diferențiat, prin acte specifice fiecărei autorități, respectiv prin decret al Președintelui României, în ce privește referendumul asupra unor probleme de interes național, prin hotărâre a Parlamentului, în situația demiterii Președintelui României, și prin lege, în cazul revizuirii Legii fundamentale”, iar „ceea ce este important, sub aspectul conformității procedurii organizării și desfășurării referendumului cu spiritul Constituției, este legitimitatea și forța juridică a actului prin care acesta este declanșat și prin care se stabilesc aspecte definitorii, așa cum este și data la care urmează să aibă loc. Esențial este ca acest act să emane de la autoritatea care are îndrituirea constituțională să inițieze fiecare tip de referendum, în conformitate cu specificul acestuia, respectiv decret al Președintelui României, în ce privește referendumul asupra unor probleme de interes național, hotărâre a Parlamentului, în situația demiterii Președintelui României, și lege, în cazul revizuirii Legii fundamentale”*.

Mai mult, prin art. 6 alin. (4) teza a II-a din Legea nr. 3/2000 este determinată data la care se organizează referendumul de revizuire a Constituției, respectiv: *„Cetățenii României sunt chemați să își exprime voința prin vot în cadrul referendumului național cu privire la revizuirea Constituției, în ultima duminică a perioadei de 30 de zile prevăzută la art. 151 alin. (3) din Constituția României, republicată, calculată de la data adoptării de către Parlament a proiectului legii constituționale, Guvernul având obligația de a aduce la cunoștința publică, de îndată, prin mijloace de comunicare în masă, textul acestuia și data referendumului național.”* Din această perspectivă, apreciem că norma dedusă controlului de constituționalitate contravine și dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție. În plus, dat fiind faptul că Parlamentul are competența exclusivă de a stabili momentul adoptării legii de revizuire a Constituției și este posibil ca data referendumului pentru revizuirea Legii fundamentale să se suprapună cu ziua de referință stabilită pentru desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, se adaugă la textul art. 151 alin. (3) din Constituție care nu limitează în niciun mod cu privire la organizarea acestui tip de referendum.

Față de cele de mai sus, soluția legislativă cuprinsă în art. II pct. 4 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (5), art. 2 alin. (1), art. 61 alin. (1), art. 147 alin. (4), precum și art. 151 alin. (3) din Constituție.

B. În ceea ce privește organizarea referendumului local

Potrivit art. 120 alin. (1) din Constituție: *„Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice.”*

Consultarea cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit este un principiu care este reglementat atât prin art. 2 alin. (1) al Legii nr. 215/2001, cât și prin art. 3 alin. (3) al aceleiași legi, conform căruia *„Dispozițiile alin. (2) - ce prevede autoritățile prin intermediul cărora se exercită autonomia locală (s.n.) - nu aduc atingere posibilității de a recurge la consultarea locuitorilor prin referendum sau prin orice altă formă de participare directă a cetățenilor la treburile publice, în condițiile legii.”* Legea nu prevede înțelesul sintagmei *„probleme locale de interes deosebit”*, lăsând la aprecierea fiecărei autorități locale sfera problemelor ce pot fi supuse consultării cetățenilor, ca o expresie a principiului autonomiei locale. Dreptul și capacitatea efectivă de a soluționa și de a gestiona, în numele și în interesul colectivităților locale treburile publice aparține autorităților administrației publice locale. De aceea, în virtutea acestui principiu constituțional, competența stabilirii datei referendumului local nu poate aparține decât autorității locale respective.

Față de cele de mai sus, soluția legislativă cuprinsă în art. II pct. 4 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (4), art. 2 alin. (1), art. 120 alin. (1) din Constituție.

II. Art. I pct. 11 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (5), art. 8 alin. (2), art. 16 alin. (1) din Constituție

Potrivit art. I pct. 11 din legea criticată, art. 15 din Legea nr. 370/2004 privind alegerea Președintelui României se modifică. La alin. (2) al art. 15 se menționează că *„Au dreptul să propună câte un membru în fiecare birou electoral constituit la alegerile pentru Președintele României următoarele formațiuni politice: a) partidele politice parlamentare, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale cu grup parlamentar propriu în fiecare Cameră a Parlamentului; b) partidele politice care nu sunt reprezentate în Parlament, organizațiile cetățenilor aparținând*

minorităților naționale care nu au grup parlamentar propriu în ambele Camere ale Parlamentului, alianțele politice și alianțele electorale care nu au în componență niciun partid politic parlamentar sau organizație a cetățenilor aparținând minorităților naționale, care propun candidați la alegerile pentru Președintele României”.

Spre deosebire de reglementarea anterioară, care la art. 21 stabilea faptul că „birourile electorale ale secțiilor de votare sunt alcătuite dintr-un președinte, un locțiitor al acestuia, care sunt, de regulă, juriști, precum și din cel mult 7 reprezentanți ai formațiunilor politice care au propus candidați”, noua reglementare face o distincție între partidele politice parlamentare, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale „cu grup parlamentar propriu în fiecare Cameră a Parlamentului” și categoriile prevăzute la litera b): „partide politice reprezentate în Parlament, organizații ale minorităților naționale care nu au un grup parlamentar propriu în ambele Camere ale Parlamentului, alianțele electorale care nu au în componență niciun partid politic parlamentar sau organizație a cetățenilor aparținând minorităților naționale, care propun candidați la alegerile pentru Președintele României”.

Astfel, categoriile prevăzute de litera b) au dreptul să propună membri în birourile electorale doar dacă au propus un candidat la alegerile pentru Președintele României. Prin modul de formulare a celor două litere ale art. 15 alin. (2) se creează un tratament diferențiat între formațiunile politice parlamentare. Mai mult, în situația de față, partidele politice parlamentare care nu au un grup propriu în ambele Camere ale Parlamentului sunt excluse de la posibilitatea de a propune un membru în fiecare birou electoral constituit la alegerile pentru Președintele României, dat fiind faptul că litera b) face referire doar la „partidele politice care nu sunt reprezentate în Parlament” și la „organizațiile minorităților naționale care nu au un grup parlamentar propriu în ambele Camere ale Parlamentului”, această din urmă categorie având posibilitatea de a propune membri în birourile electorale.

Potrivit art. 8 din Constituție, pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale. Partidele politice contribuie la definirea și exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.

Conform art. 1 și art. 2 din Legea partidelor politice nr. 14/2003, partidele politice sunt asociații cu caracter politic ale cetățenilor români cu drept de vot, care participă în mod liber la formarea și exercitarea voinței lor politice, îndeplinind o misiune publică garantată de Constituție. Prin activitatea lor, partidele politice

promovează valorile și interesele naționale, pluralismul politic, contribuie la formarea opiniei publice, participă cu candidați în alegeri și la constituirea unor autorități publice și stimulează participarea cetățenilor la scrutinuri, potrivit legii.

Participarea reprezentanților partidelor politice în componența birourilor electorale reprezintă expresia îndeplinirii uneia dintre principalele funcții ale partidelor politice, cea de a contribui la formarea unor autorități publice și de a promova pluralismul politic.

Astfel, dreptul formațiunilor politice parlamentare de a propune membri în birourile electorale prevăzute de art. I pct. 11 din legea dedusă controlului de constituționalitate nu poate fi realizat în mod diferențiat, atât timp cât toate partidele politice parlamentare au obținut mandate de deputați sau senatori, fără încălcarea principiilor prevăzute de art. 8 alin. (1) și alin. (2) din Constituție referitoare la pluralismul și definirea și exprimarea voinței politice a cetățenilor. Prezența reprezentanților din toate partidele parlamentare reprezintă o garanție în plus pentru corecta desfășurare a alegerilor, indiferent de tipul acestora.

Potrivit Codului de bune practici în materie electorală elaborat de Comisia de la Veneția, la pct. II, 3.1 - care se referă la Garanții procedurale și la organizarea scrutinului de către un organ imparțial - se arată că: *„Numai transparența, imparțialitatea și independența față de orice manipulare politică vor asigura o bună administrare a procesului electoral, începând cu perioada pre-electorală până la finalizarea procesării rezultatelor”*.

La aceeași secțiune, se arată că la nivel central, comisia electorală ar trebui să cuprindă: *„delegații partidelor deja reprezentate în parlament sau care au obținut cel puțin un anumit procentaj de sufragii. Partidele politice trebuie să fie reprezentate în mod corespunzător și în comisia electorală centrală”*. Astfel, în acest document de referință nu se face trimitere la alte criterii din moment ce toate partidele politice reprezentate în Parlament au trecut pragul electoral la momentul alegerilor. În situația de față nu poate fi vorba nici de o egalitate *„proporțională”*, întrucât în cazul acesteia, partidele politice ar fi tratate în funcție de numărul lor de voturi, ceea ce nu este cazul. Potrivit documentului de referință invocat, *„Celelalte comisii la nivel regional sau de circumscripție, trebuie să aibă o componență similară cu cea a comisiei electorale centrale”*.

În consecință, o atare reglementare instituie o condiție discriminatorie pentru partidele politice parlamentare care au un grup parlamentar propriu doar într-una dintre Camerele Parlamentului, față de partidele politice parlamentare care au un grup parlamentar propriu în ambele Camere ale Parlamentului, acest criteriu nefiind unul

justificat obiectiv și rațional pentru aplicarea unui tratament juridic diferențiat. Astfel, această condiție contravine art. 16 alin. (1) din Constituție referitor la egalitatea în drepturi, dat fiind faptul că tratamentul diferențiat aplicat partidelor politice, persoane juridice de drept public, se reflectă într-un tratament diferențiat aplicat reprezentanților partidelor politice parlamentare, persoane fizice, fără o justificare obiectivă și rațională.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională, referindu-se la dispozițiile Codului bunelor practici în materie electorală, elaborat de Comisia de la Veneția, a reținut *„că într-adevăr acest act nu are un caracter obligatoriu, însă recomandările sale constituie coordonate ale unui scrutin democratic, în raport cu care statele - care se caracterizează ca aparținând acestui tip de regim - își pot manifesta opțiunea liberă în materie electorală, cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în general, și a dreptului de a fi ales și de a alege, în special”* (Decizia nr. 51/2012). Potrivit jurisprudenței Curții, *„puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta”* (Decizia nr. 1/1995).

În consecință, dispozițiile art. I pct. 11 din legea dedusă controlului de constituționalitate care condiționează posibilitatea partidelor politice parlamentare de a desemna reprezentanți în birourile electorale de existența unui grup parlamentar propriu în ambele Camere ale Parlamentului încalcă art. 1 alin. (5), art. 8 alin. (2), art. 16 alin. (1) din Constituție. Aceste considerente sunt valabile și în cazul dispozițiilor art. I pct. 12 din legea supusă controlului de constituționalitate, cu referire la art. 16 alin. (3) care se referă la compunerea Biroului Electoral Central.

Argumentele enumerate mai sus sunt aplicabile *mutatis mutandis* și dispozițiilor art. II pct. 21 din legea supusă controlului de constituționalitate, cu referire la art. 23 alin. (2) lit. a) și lit. b) din Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European și art. II pct. 22, cu referire la art. 24 alin. (3) din Legea nr. 33/2007.

III. Art. I pct. 45 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

La art. I pct. 45 din legea dedusă controlului de constituționalitate se modifică alin. (1) al art. 49 din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, în sensul că *„După deschiderea urnelor și numărarea voturilor, președintele biroului*

electoral al secției de votare va încheia un proces-verbal, în 3 exemplare, care cuprinde: a) numărul total al alegătorilor înscriși în listele electorale, care s-au prezentat la urne (pct. a = pct. a1 + pct. a2 + pct. a3), din care: (...) a2) numărul total al alegătorilor înscriși în listele electorale speciale, care s-au prezentat la urne; (...)”.

Menționăm că listele electorale speciale sunt reglementate în Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European și au în vedere alegătorii neresortisanți care vor să își exercite dreptul de vot pentru alegerea membrilor din România în Parlamentul European. Potrivit art. II pct. 3 din legea criticată, la art. 5 alin. (1) din Legea nr. 33/2007 se prevede că „*Prin alegător neresortisant se înțelege orice cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene, altul decât România, având domiciliul sau reședința în România, care are dreptul de a alege în România pentru Parlamentul European, în conformitate cu dispozițiile prezentei legi.*”

Față de cele de mai sus, în lipsa vreunei circumstanțieri sau a unei definiții legale a noțiunii de liste electorale speciale în conținutul Legii nr. 370/2004 ar însemna ca în calculul numărului de voturi necesar pentru a declara candidatul ales ca Președinte al României, în condițiile art. 81 alin. (2) din Constituție să intre și cetățenii altor state membre ale Uniunii Europene.

În aceste condiții, neclaritatea dispoziției este una contrară art. 1 alin. (5) din Constituție în dimensiunea sa referitoare la calitatea legii, așa cum aceasta a fost dezvoltată în jurisprudența Curții Constituționale. Argumentele prezentate mai sus sunt aplicabile *mutatis mutandis* și art. I pct. 50 din legea dedusă controlului de constituționalitate, cu referire la art. 50 alin. (1⁴) lit. a2), care face referire la listele speciale.

IV. Art. I pct. 50 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă art. 2 alin. (1), art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituție

Potrivit acestui punct - care completează art. 50 din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, conform alin. (1⁴) nou introdus: la lit. b) se prevede - numărul buletinelor de vot primite (lit. b) trebuie să fie mai mare sau egal cu suma dintre numărul buletinelor de vot primite (lit. b), numărul voturilor valabil exprimate (lit. d) și numărul voturilor nule (lit. e): „pct. b > / = pct. b + pct. d + pct. e”.

În primul rând, o atare formulă de calcul este inaplicabilă logic, întrucât numărul total al buletinelor de vot primite va fi mereu mai mic decât același număr la care se adaugă numărul voturilor valabil exprimate și cel al voturilor nule. Apreciem că formula de calcul, redactată în mod greșit dintr-o eroare materială de către legiuitor, la alin. (1⁴) lit. b) trebuia să fie cea în care numărul total de buletine de vot primite să fie egal cu suma dintre numărul buletinelor neîntrebuințate, numărul voturilor valabil exprimate și numărul voturilor nule. Doar în acest fel se garantează desfășurarea corectă a unui scrutin și faptul că în respectiva secție de votare nu au existat fraude electorale.

În aceste condiții, neclaritatea normei este una contrară art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, așa cum exigențele acestui text constituțional au fost dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale, întrucât norma devine una imposibil de aplicat de către birourile electorale.

În al doilea rând, numărul total de buletine de vot primite nu poate fi mai mare decât suma celor trei componente (numărul buletinelor neîntrebuințate, numărul voturilor valabil exprimate și numărul voturilor nule), ci acesta trebuie să fie egal cu suma amintită. A reglementa o atare situație prin lege, conduce implicit la acceptarea posibilității și justificării printr-o lege organică a lipsei unor buletine de vot, caz în care rezultatele din respectiva secție de votare vor fi validate la finalul scrutinului.

O atare reglementare contravine chiar principiului statului de drept și democratic, prevăzut de art. 1 alin. (3) din Constituție. În plus, reglementarea este contrară și Codului de bune practici în materie electorală, elaborat de Comisia de la Veneția, care la pct. I, Secțiunea 3 referitoare la sufragiul liber, subsecțiunea „*Libertatea alegătorilor de a-și exprima voința și lupta de combatere a fraudei electorale*”, 3.2 vii) menționează că „*cel puțin două criterii trebuie aplicate la evaluarea veridicității rezultatelor votării: numărul alegătorilor care s-au prezentat la urnele de vot și numărul buletinelor de vot introduse în urnele de votare*”. Or, prin reglementarea posibilității ca la finalul scrutinului, numărul participanților să fie mai mare decât numărul total al voturilor exprimate (pozitive, negative sau nule) se elimina chiar o garanție a bunei desfășurări a alegerilor, aspect contrar art. 1 alin. (3) și alin. (5), precum și art. 2 alin. (1) din Legea fundamentală.

În al treilea rând, la același articol 50 alin. (1⁴), din formula de calcul al numărului total al alegătorilor înscriși în listele electorale care s-au prezentat la urne este omisă componenta ce privește alegătorii înscriși în extrasele din listele electorale care au votat prin intermediul urnei speciale (a4), aspect ce intră în contradicție cu subcomponentele enumerate la lit. a) a alin. (1⁴) și cu dispozițiile referitoare la faptul

că, în condițiile legii, unii cetățeni pot vota prin intermediul urnei speciale. Apreciem astfel că această omisiune a legiuitorului în formula de calcul a numărului total al alegătorilor înscriși în listele electorale lipsește norma de claritate, contrar art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa referitoare la calitatea legii.

Toate argumentele de mai sus sunt aplicabile *mutatis mutandis* și art. II pct. 50 din legea supusă controlului de constituționalitate, cu referire la art. 50 alin. (5) lit. a) și b) din Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că dispozițiile prezentate din Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative în materie electorală sunt neconstituționale.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS - WERNER IOHANNIS